

VÅREN 2021
87. ÅRG.

12

PÅ SPORET AV
JERUSALEMSKODEN

19

HVA FORSKER MASTER-
STUDENTENE PÅ?

20

STUDENTPREST
I KORONATID

TEMA

Demokratisk beredskap

Hvordan kan man snakke om vanskelige ting i klasserommet på en slik måte at det fremmer medborgerskap og den åpne samtalen? Hvordan kan den norske skolen bidra til å motvirke antisemittisme? På hvilken måte gir det kristne verdiperspektivet en demokratisk beredskap til samfunnet?

MF utdanner til verdibasert samfunnsengasjement.

VIDAR L. HAANES

Rektor

Verdibasert samfunnsengasjement

Det norske samfunnet er etter tusen års kristen historie fremdeles preget av kristne verdier. Men situasjonen er likevel en annen i dag enn for noen tiår siden. Statskirkenes tid er ute, og en rekke ulike religioner og livssyn konkurrerer om plassen i det offentlige rom. Debatten om partiprogrammene synliggjør at tradisjonelle kristne verdier er under press.

Vi feirer i år 250-årsjubileum for Hans Nielsen Hauge. Gjennom å skape arbeidsplasser og bygge fellesskap forente han, bedre enn noen andre i vår historie, sitt kristne engasjement for medmenneskene med et engasjement for samfunnet.

Ved MF har vi de senere år bygget opp utdanningstilbud og kompetanse på diakoni og på religionens rolle og demokratiets betydning i samfunnet. Det er behov for diakoner, lærere og personer i en rekke ulike yrker som kombinerer kunnskap om religion med kunnskap om samfunnet.

Studentene ved MF vil fort merke at våre lærere har spesielle forutsetninger for å undervise og veilede med utgangspunkt i dette doble perspektivet. Man forventer at teologene har et bestemt verdiperspektiv i sin forskning og undervisning. Men på MF gjelder denne forventningen alle våre lærere, enten de driver med pedagogikk, samfunnsvitenskap eller historie.

Undervisningen og forskningen preges av en bevissthet om våre grunnleggende verdier, om rettferdighet, menneskeverd og bærekraft i globaliseringens tidsalder. Lærerne på lektorprogrammet og i samfunnsfag er ikke bare samfunnsvitere og pedagoger. De jobber faglig med demokrati og menneskerettigheter; om romfolks rettigheter, samarbeid med kolleger i Myanmar, utdanning for sårbare grupper i afrikanske land og beredskap mot rasisme og antisemittisme i norsk skole og mye annet du kan lese om i dette bladet.

Den norske kirke vil ha nok å gjøre i tiden fremover. Kirken har fremdeles alle muligheter til å nå frem med sitt budskap, ikke minst på grunn av styrken i evangeliet selv. Men det er avgjørende at den ikke blir innadvendt eller lar seg presse bort fra den offentlige samtalen, men viser et aktivt og informert samfunnsengasjement. MFs lærere bidrar gjerne i denne samtalen.

Det handler ikke bare om å styrke samfunnets kunnskap om og kjennskap til kirken og religion, men også om kirkens kunnskap om samfunnet og om menneskers verdibaserte samfunnsengasjement.

Vidar L. Haanes, rektor

Innhold

4

GODT RUSTET FOR MANGFOLD

Merethe Skårås gjennomførte feltarbeid i Sør-Sudan, i et område sterkt preget av borgerkrigen. Nå utrunder hun MFs lektorstudentene til å møte et mangfold av elever i Norge.

6

DEMOKRATISK BEREDSKAP MOT ANTISEMITTISME

Hvordan kan vi beskytte demokratiet mot rasisme, antisemittisme og ekstremisme? Det jobber MFs forskere med.

10

VANSKELIGE TEMA I KLASSEROMMET

Emil Sætra utforsker hvordan elever utøver og lærer demokratisk medborgerskap gjennom å diskutere kontroversielle spørsmål i klasserommet.

UTGIVER

MF Vitenskapelig høyskole
for teologi, religion og samfunn
Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
E-post: mfblad@mf.no
Bankkonto: 6038 05 58583
www.mf.no

REDAKSJON

Ragnhild Helena Aadland Høen, redaktør
Vidar L. Haanes, ansv. redaktør
Hilde Arnesen, red. medlem
Unn Målfrid Høgseth Rolandsen, red. medlem
Kjetil Fretheim, red. medlem

PRODUKSJON OG TRYKK

Foto på omslag: Silje Måseide
Layout/trykk: Østfold Trykkeri, Askim

3

NÅR LIVET BLIR FOR STORT ELLER FOR LITE

Et helt år i koronaisolasjon gjør noe med deg. Da er det godt å snakke med studentprestene, som har tid og taushetsplikt og ikke fører journal. Her kan du komme akkurat som du er og snakke sant om livet. – Det å bli lyttet til er helsefremmende og betydningsfullt, sier studentprest Bjørn Eirik Bjerkreim-Bentzen.

12

PÅ SPORET AV JERUSALEMSKODEN

60 historikere har trålet kulturen i Skandinavia på jakt etter spor av Jerusalem. De rike funnene deres fyller over 1800 boksider i den rykende ferske trilogien «Tracing the Jerusalem Code».

16

HANS NIELSEN HAUGE I GÅR OG I DAG

Ny og aktuell Hans Nielsen Haugeforskning ble presentert på MF i anledning 250-årsjubileet for legpredikantens fødsel.

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Ragnhild Helena Aadland Høen, ragnhild.aadland.hoen@mf.no. Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

17 000 abonnenter mottar bladet to ganger i året. Abonentene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd, kirkelige organisasjoner og institusjoner. Ved kildehenvisning kan artikler i MF gjengis fritt.

Bladet kan lastes ned elektronisk på mf.no (gratis tjeneste) Ønsker du ikke å motta bladet? Send en e-post til info@mf.no.

ISSN 2535-6291

11 POPULÆR, NY STUDIERETNING

MFs nye studieretning Globalisering og sosial bærekraft fikk soleklart flest søkere under årets Samordna opptak.

18 NYTT FORSKERNETTVERK: RESONANS

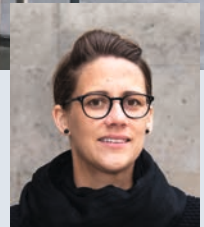
MF har startet opp Resonans – et nytt, nordisk nettverk for forskere som jobber i skjæringsfeltet mellom teologi, politikk og filosofi.

19 HVA FORSKER MASTER-STUDENTENE PÅ?

På MFs masterblogg kan du nå lese om noen av de beste masteroppgavene fra MF de siste årene.

Førsteamanuensis Merethe Skårås skrev sin doktorgrad om historieundervisning i samfunn preget av krig og konflikt. Hun gjennomførte feltarbeid i Sør-Sudan, i et område sterkt preget av borgerkrigen som formelt tok slutt i 2005. FOTO: MERETHE SKÅRÅS

Merethe Skårås er leder for lektorutdanningen ved MF.

Lektorutdanning for hele mennesket

– Alle elever er fine elever, fastslår Merethe Skårås. Hun er leder for lektorprogrammet ved MF og har stort engasjement for læreryrket – og for elevene, både i Norge og Sør-Sudan.

TEKST: UNN MÅLFRID H. ROLANDSEN

– For meg handler det verdibaserte i lektorutdanningen om at vi må ha troen på de grunnleggende menneskelige verdiene som samfunnet vårt er bygget på, og la dette gjennomsyre undervisningen.

Som leder for lektorutdanningen ved MF vil Merethe Skårås videreføre kombinasjonen av KRLE, religion og etikk og samfunnsfag, og holde fast ved at kritisk pedagogikk og sammenliknende perspektiver skal prege lektorutdanningen.

Kombinasjonen religion og samfunn gir oss mulighet til å følge mennesket på tvers av faggrensene, mener Skårås. Det handler om å utdanne lærere som ser hele mennesket:

– Vi skal evne å se forbi ferdigheter i enkeltfag og se elevene som sammensatte personer med både styrker og svakheter. Alle elever er fine elever – når vi bare blir kjent med dem!

MEDBORGERSKAP OG DEMOKRATI PÅ TIMEPLANEN

Lektorutdanningen ved MF vektlegger at lærere og elever er hele mennesker som skal bryne seg på faktakunnskap så vel som eksistensielle spørsmål. Gjennom studiet blir studentene bevisste på sin egen rolle og hvordan makt og avmakt oppleves i klasse-situasjonen.

– For oss er det viktig at lektorstudentene er rustet til å møte et mangfold av elever og å bidra til at ulike perspektiver kan få plass i klasserommet, sier Merethe Skårås.

Lektorer fra MF vil ha faglig tyngde og en kompetanse som vil være etterspurt for fremtiden.

– MF var tidlig ute med å sette medborgerskap og demokrati på timeplanen, forteller hun.

Disse temaene har nå blitt felles for hele skole-Norge, som såkalte 'tverrfaglige temaer' i den nasjonale læreplanen. To av MFs professorer, Trine Anker og Claudia Lenz, er blant de som har bidratt til denne utviklingen.

TETT PÅ STUDENTENE

Selv hadde Skårås ikke så klare planer for hva hun ville bli. Det kunne kanskje blitt noe med musikk, for klarinetten har hun hatt med seg hele veien; fra skolekorps i Sandefjord til studietid på Hamar, via utvekslingsopphold i Minnesota, og siden til Oslo hvor hun har bosatt seg med familien.

– Jeg havnet på lærerutdanning ved en tilfeldighet, sier hun, men er rask med å legge til at hun trives både med studiet og i jobb som lærer i barneskolen. Det hender hun sysler med tanken om å bytte ut akademikerlivet med lærerjobb.

– Det jeg savner er elevene. Å kunne følge barnas utvikling dag for dag og å være en viktig voksen i elevenes liv, er en av de store gledene ved å være lærer.

Også på lektorprogrammet ved MF er det tett kontakt mellom forelesere og studenter. Her trekker Skårås fram fortrinnet ved å være en mindre utdanningsinstitusjon; det gir foreleserne større mulighet til å følge opp hver enkelt student, spesielt i praksisperiodene.

– Det er flott å kunne komme på praksisbesøk og å få se studenter som jeg kjenner godt i aksjon, sier Merethe Skårås.

En av planene hun har for lektorutdanningen er å legge til rette for flere møteplasser, på tvers av studiekull, der studenter og forelesere går sammen og diskuterer faglige spørsmål.

– Sammen med studentene vil vi skape møteplasser som har både lav terskel og høyt faglig nivå!

FELTARBEID I SØR-SUDAN

Da hun selv var student hadde Merethe Skårås to måneders praksis ved en skole i Namibia.

– Namibia-oppholdet lærte meg først og fremst at det går an å undervise på mange ulike måter. Det er ikke gitt at vi i Norge har svarene på hvordan man best driver skole, sier Skårås.

– Vi har mye å lære av å ha en dialog om pedagogikk og skole med det globale sør.

Interessen for Afrika ledet etter hvert til en doktorgrad om historieundervisning i samfunn preget av krig og konflikt. Da hun skulle planlegge prosjektet sitt falt valget på Sør-Sudan. Der gjennomførte hun feltarbeid i et område sterkt preget av borgerkrigen som formelt tok slutt i 2005.

Skårås forsket blant annet på hva utdanning betyr for å føre tidligere barnesoldater tilbake til lokalsamfunnet. Læreplanene i Sør-Sudan la opp til at barn og unge som hadde tilhørt ulike sider i konflikten – og som kanskje selv hadde deltatt i krigshandlinger – skulle jobbe i grupper og snakke om borgerkrigen. Dette skulle gjøre utdanning til et redskap for fred og forsoning.

– I praksis ble dette svært utfordrende å gjennomføre, og lærerne prøvde oftest å unngå elevenes spørsmål om den konfliktfylte historien, forteller Skårås.

Gjennom video-opptak og observasjon i klasserommet, kombinert med intervjuer med elever og lærere har Skårås samlet et rikt materiale som viser utfordringene som ligger i å bruke historieundervisning som verktøy for nasjonsbygging.

HVEM EIER HISTORIEN?

– Elevene får sjeldent komme til orde med sine fortellinger om borgerkrigen. Det er i stor grad lærerne som eier historien i klasserommet.

For å få tilgang til elevenes egne historier ga hun dem i oppdrag å intervju besteforeldre eller andre familiemedlemmer om borgerkrigen i deres nærmiljø. Disse elevtekstene utgjør et unikt materiale der barn og unge formidler historien med egne ord.

– Når jeg underviser i samfunnsfagdidaktikk drøfter vi hvordan vi som lærere formidler historien i klasserommet, og hvilke flere historier som er mulige. Dette er en problemstilling også i norske klasserom. De pågående debattene om hvordan vi formidler andre verdenskrig som del av norsk historie er bare ett eksempel på dette.

RÅD TIL FERSKE LEKTORER

Den første lærerjobben Merethe Skårås hadde, var som kontaktlærer for en første klasse. Det var litt av en utfordring å ha elever som knapt kunne kle på seg selv, forteller hun. Lektorene går som oftest inn i en helt annen rolle, og på spørsmål om hvilke råd hun har til de som snart er ferske lektorer, svarer hun:

– Er det hardt og tungt i perioder, så kan jeg trøste deg med at det blir bedre. Etter hvert som du lærer deg jobben, mestrer du mer, og du ser hvor givende det er!

I Sør-Sudan forsket Skårås blant annet på hva utdanning betyr for å føre tidligere barnesoldater tilbake til lokalsamfunnet. FOTO: KIM JIAL LIAH

Setter demokrati på dagsordenen

Hvordan kan vi beskytte demokratiet mot fordommer, fremmedfrykt, rasisme, antisemittisme og ekstremisme? MF-professorene Claudia Lenz og Trine Anker er med og bidrar til dette forsvaret gjennom *Dembra*: Demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN OG FREDRIKKE R. AADLAND

– Som en verdibasert lektorutdanning legger vi mye vekt på demokrati og medborgerskap. *Dembra* inngår som en del av dette, forteller Trine Anker, professor i religionsvitenskap. Til venstre: Førsteamanuensis Lars Laird Iversen, som har skrevet bok om viktigheten av uenighetsfellesskap. FOTO: MF

Norge trenger økt beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger. I dette arbeidet har MF-professor Claudia Lenz en helt sentral rolle. FOTO: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

– MF har høy kompetanse knyttet til skole og demokrati, sier Claudia Lenz, Norges eneste professor i samfunnsfag med vekt på forebygging av antisemittisme og rasisme.

– Skolens samfunnsoppdrag handler om at alle skal kunne delta og bidra. Som institusjon er MF tuftet på verdier som handler nettopp om dialog og å komme hverandre i møte. MF har derfor integrert Dembra i sin lektorutdanning. Når studentene utfordres til refleksjon på måter som motarbeider fordommer, bidrar det til et veldig godt studie- og arbeidsmiljø.

UNNGÅ BRANNSLUKKING

Professoren understreker at arbeidet med demokrati må forstås som en del av den norske skolens kjernevirksomhet, med fokus på inkluderende skolekultur, demokratisk kompetanse og kritisk tenkning.

– Betydningen av å forebygge og motarbeide fordommer og rasisme i skolen har blitt mye tydeligere de siste årene. Demokratier rundt i verden er under press. Samtidig har bevisstheten om at demokratiet kan bli utfordret av fordommer, diskriminering og polarisering også vokst i Norge. Dette kommer til uttrykk i det nye læreplanverket, sier Lenz.

HATYTRINGER OG EKSTREME HOLDNINGER

– *Hvorfor er det så viktig at arbeidet med demokrati i skolen er en del av skolens kjernevirksomhet?*

– Hvis det kun kommer som et tillegg, kan det fort forsvinne midt oppi alt annet lærerne må ta ansvar for. Dersom en skoleleder derimot får alle ansatte til å se hvordan dette demokratiarbeidet kan inngå som en naturlig del av skolens etos – hvilke verdier skolen står for – kan alle ansatte naturlig bidra til inkludering og få moderert konflikter når de oppstår. Radikalisering er ett eksempel. Det fokuseres mye på hatytringer, ekstreme og voldelige holdninger nå om dagen. Hvis skolen jobber på sikt og bærekraftig med inkludering og deltagelse, vil utenforskap forebygges og problematiske fenomener kan håndteres på en konstruktiv måte. Da kan man unngå en ressurskrevende brannslukking, sier Lenz.

Hun mener skolen er en egnet arena for å skape refleksjon, og for å bli eksponert for andre perspektiver enn dine egne.

– Vi må bruke denne fellesarenaen for alt den er verdt. Men for at du skal lykkes hos elevene, må du starte med lærerne. Den samme samtalen og refleksjonen som du vil ha i klasserommet, må også skje i lærergruppen, der hele det politiske spekteret finnes. Også

lærerne som profesjonsfelleskap må øve seg på å være et uenighetsfelleskap. Det er en del av profesjonskompetansen, fremhever professoren.

UENIGHETSFELLESKAP

Lars Laird Iversen er sosiolog, og forsker på religion, skole og nasjonal identitet i mangfoldige samfunn. Han er førsteamanuensis ved MF og har tidligere skrevet boken *Uenighetsfelleskap. Blikk på demokratisk samhandling*.

– *Hva er uenighetsfelleskap, kort fortalt?*

– Utgangspunktet er at det alltid vil være uenighet i et fellesskap – selv om det kan fremstå som at alle er enige. Virker det som at alle er enige, da er det noen som ikke tør/kan/vil si hva de mener. Uenighetsfelleskap handler ikke om å være trassige eller vrange, men å få trene på å være konstruktive og bruke uenigheten til å få mest mulig informasjon av de som er med i gruppa. Da vil en ha mulighet til å ta de beste avgjørelsene.

Iversen påpeker at ethvert fellesskap kan snuble i to feller. Enten krangling, der en blir sure eller fiender. Den andre fellen er falsk konsensus, der ingen tør si hva de mener.

– Det gyldne middelvei er altså uenighetsfelleskapet! Dette får både elevene og lærerne trening i gjennom Dembra, sier Iversen.

BEKJEMPELSE AV FORDOMMER

MF-professor Trine Anker er leder for MFs del av Dembra-prosjektet. Hun har bidratt med å lage undervisningsopplegg som ligger gratis tilgjengelig på dembra.no. Anker har også gitt Dembra-opplæring til både lærere og andre lærerutdannere.

– Med vekt på en *verdibasert* lektorutdanning legger vi mye vekt på demokrati og medborgerskap. Dembra inngår som en del av dette, forteller Anker.

Professoren deltar også i et samarbeid med ILS ved Universitetet i Oslo om masterveiledning for studenter som skriver master om Dembra-tematikk. Denne uken skal flere masterstudenter dra til Utøya og presentere oppgavene sine for Det Europeiske Wergelandsenteret og få respons fra dem.

Samtidig er Anker og Lenz gjesteredaktører i et nytt temanummer av Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk som handler om nettopp forebygging av fordommer og rasisme i skole og lærerutdanningen.

– Det er morsomt dette arbeidet. Dembra begynte som et prosjektarbeid, men nå har det blitt en del av vårt vanlige arbeid. Jeg gleder meg til fortsettelsen, sier professor Trine Anker.

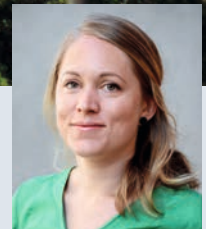
Dembra

- Dembra står for «Demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger».
- Dembra er et samarbeid mellom flere tunge institusjoner, ledet av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter. Dembra for lærerutdanningen ledes av MF-professor Claudia Lenz, som en del av hennes professorat i samfunnsfag med vekt på forebygging av antisemittisme og rasisme.
- Dembra er et tilbud om kompetanseutvikling i skolen. Dembra tilbyr veiledning, kurs og nettbaserte ressurser for forebygging av ulike former for fordommer, fremmedfrykt, rasisme, antisemittisme og ekstremisme.
- Kjernen i Dembra er forebygging gjennom å bygge demokratisk kompetanse, med inkludering og deltagelse, kritisk tenking og mangfoldskompetanse som sentrale prinsipper.
- Dembra for lærerutdanningen retter fokuset mot utvikling av profesjonskompetanse i møte med fordommer, diskriminering og gruppefiendlighet.
- Tilbudet er rettet mot skoler og lærerutdanninger i Norge. 93 skoler har deltatt i Dembra og nærmere 3000 lærere har fått opplæring. 72 lærerutdannere ved 11 lærerutdanningsinstitusjoner har deltatt i Dembra for lærerutdanningen.
- På dembra.no finnes det fagstoff og mange undervisningsopplegg som lærere kan ta i bruk gratis – nå også på nordsamisk.

Utsikten fra et grunnskoleklasserom i den sørafrikanske byen Makhanda. Bildet viser den vakre haugen der mange av skolens elever bor. Elevenes stedeagne kunnskap som de vokser opp med og som blir "praktisert" i hjemmene man ser på bildet, blir som regel verken undervist eller satt pris på på skolen. Tvert imot er læreplanen fortsatt helt "vestlig". – Jeg jobber for at elevenes stedeagne kunnskap skal bli en del av skoleutdanningen. Målet er både å avkolonisere utdanningen, å gjøre utdanningen relevant til elevenes hverdag og å fremme bærekraftig utvikling, forteller Maren Seehawer.

FOTO: MAREN SEEHAWER

Maren Seehawer er førstelektor i utviklingsstudier ved MF. FOTO: MF

Dialog mellom kunnskapstradisjoner

– I land som tidligere har vært kolonisert, er kunnskapen som undervises på skolen ofte fjernt fra den virkeligheten og kunnskapen elever vokser opp med. Dette har stor betydning for utdanningskvaliteten, og i et land som Sør-Afrika blir dette ekstra tydelig, forteller Maren Seehawer, førstelektor i utviklingsstudier ved MF.

TEKST: UNN MÅLFRID H. ROLANDSEN

Forskningen hennes fra den sørafrikanske byen Makhanda viser at elevene vokser opp med rike tradisjoner av stedeagne kunnskaper og praksiser, mens pensum og læreplaner fortsatt bygger på en vestlig eller europeisk utdanningstradisjon. Og, som i mange andre afrikanske land har skolevesenet vært nært knyttet til kolonimaktens agenda.

AVKOLONIALISERING AV UTDANNINGSFELTET

Globalt er det en voksende bevissthet om verdien av urfolks kunnskaper, såkalt *'indigenous knowledge'*. Maren Seehawer bruker helst begrepet 'stedeagen kunnskap' i sine

studier, fordi ikke alle som har slike kunnskaper ville selv identifisere seg som urfolk.

– Det er ikke bare urfolks kunnskaper som har blitt møtt med manglende respekt, påpeker hun. Å avkolonisere utdanningsfeltet er en problemstilling som har blitt løftet gjennom majoritetsbefolkningen i både Sør-Amerika og i ulike afrikanske land.

Innenfor utdanning handler avkolonialisering blant annet om å erkjenne at det finnes flere kunnskapstradisjoner. Og, at utdanningsinstitusjoner bygget på kolonimaktens vestlige modell må åpne seg for en dialog med kunnskap som har rot i det globale sør.

Maren Seehawer har valgt naturfag som case

for å undersøke denne utviklingen. Metoden hun bruker kalles deltakende aksjonsforskning. I dette tilfellet betyr det at forskningsprosjektet er gjennomført sammen med et team av lærere i Eastern Cape-provinsen i Sør-Afrika. Naturfagslærerne har bidratt som medforskere i prosjektet. Gjennom samarbeidet har de jobbet fram nye måter å undervise på, hvor elevenes egne erfaringer og kunnskaper kan gå i dialog med naturvitenskapens metoder.

– Målet har vært å skape en dialog mellom ulike kunnskapstradisjoner, sier Maren Seehawer. At den vitenskapelige metoden er så sentral i naturfagsundervisningen gjør dette caset spesielt interessant.

Nytt studium setter søknadsrekord ved MF

MFs nye studieretning Globalisering og sosial bærekraft fikk soleklart flest søkere under årets Samordna opptak.

TEKST: UNN MÅLFRID H. ROLANSEN

Opptakstallene viser at svært mange søkere har oppgitt dette studiet som sitt høyest prioriterte ønske. Samtidig har rekordmange satt opp Globalisering og sosial bærekraft som et studieønske blant flere. I sum viser tallene at studieretningen er det mest populære studiet ved MF høsten 2021, målt i antall søkere. Samtidig er antallet såkalte første-prioritetssøkere til bachelorprogrammet i religion og samfunn ved MF nesten doblet siden 2020.

Globalisering og sosial bærekraft er en studieretning innen bachelor i religion og samfunn. Fra før av er tilbys samfunnsvitenskap og religionsvitenskap.

Det nye tilbudet består blant annet av tre helt nye emner som gir studenter muligheten til å reflektere faglig over globale spørsmål og aktuelle problemstillinger som religionens rolle i samfunnet, demokrati og rasisme.

- Sosial bærekraft er nok et litt ukjent begrep, og den sosiale dimensjonen ved bærekraft kommer ofte i skyggen av miljø og økonomi. Dette studiet er altså en form for nybrottsarbeid, forteller avdelingsleder for religion, skole og samfunn Marielle Stigum Gleiss.

Første studieår gir en innføring i samfunnsvitenskap med temaer som identitet, makt, demokrati, ulikhet, det flerkulturelle Norge og internasjonal politikk. Andre året er en fordypning i studiet av globalisering og sosial bærekraft. Det tredje studieåret er det mulig å reise utenlands, enten for å studere et semester ved en av MFs partnerinstitusjoner eller ved å gjøre data-innsamling til bacheloroppgaven i utlandet. Det er også mulig å gjennomføre studiet i sin helhet i Norge.

- Med dette studiet vil vi sette spørsmål om identitet, makt, tilhørighet og inkludering i fellesskap på dagsorden, og tydeliggjøre hvordan dette henger sammen med utviklingen av bærekraftige samfunn, sier Gleiss.

Studieretningen Globalisering og sosial bærekraft lar studentene kombinere sosialt og politisk engasjement med utdanning og faglig utvikling.

GLOBALE UTFORDRINGER LØSES I FELLESKAP
Seehawer ser tegn til en økende bevissthet om at stedege kunnskap kan bli viktig for å nå FN's bærekraftsmål.

- I UNDPs ferskeste *Human Development*-rapport ser vi for første gang en mer ydmyk retorikk og en interesse for kunnskaps-tradisjoner ut over den vestlige.

Seehawer har et forsiktig håp om at dette kan bety større aksept for stedege kunnskap i globale agendaer. Det gjenstår å se om det blir mer som endrer seg enn bare selve retorikken.

- For å løse globale utfordringer – ja, for å bidra til planetens overlevelse – må flere kunnskapstradisjoner gå sammen om å finne løsninger, sier Seehawer.

Disse perspektivene tar hun med seg inn i egen undervisning. Maren Seehawer er en av foreleserne på MFs nye studieretning i

Globalisering og sosial bærekraft som opplever rekordhøy søkning.

- I koronaåret har unge mennesker fått kjenne på hvor tett verden henger sammen. Et virus kan spre seg over hele kloden og blir et problem som bare kan løses globalt. Kanskje ser de at epidemien ikke er over før den er over i hele verden?

Forskeren tenker at også Skolestreik for klima og Greta Thunbergs klima-budskap kan ha gitt flere inspirasjon til å søke studier med globalisering og bærekraft som profil.

- Vi har nok truffet godt med tittelen på det nye studieprogrammet vårt. Nå er det vårt ansvar å fylle disse ordene med godt og relevant innhold!

Første kull i studieretningen Globalisering og sosial bærekraft starter på MF i august 2021.

TEMA

Emil Sætra forsker på hvordan kontroversielle spørsmål tas opp i klasserommet og hva som er avgjørende for at elever skal delta i diskusjoner.

Emil Sætra er stipendiat ved MF. Hans fagfelt er pedagogikk, med kompetanseområdene demokrati og medborgerskap, samfunnsfagdidaktikk og kontroversielle spørsmål i undervisningen.

Vanskelige tema i klasserommet

Stipendiat Emil Sætra utforsker hvilken rolle følelser spiller når kontroversielle spørsmål tas opp i klasserommet. – Hvis en er sikker på at andre kommer til å ta det en sier på en grei måte og vise respekt, er det lettere å føle seg trygg.

TEKST: JULIE HOLDAL HANSEN
FOTO: SILJE MÅSEIDE

Emil Sætra skriver en artikkelbasert avhandling om hvordan elever i videregående skoler utøver og lærer demokratisk medborgerskap gjennom å diskutere kontroversielle spørsmål i klasserommet.

– I den tredje artikkelen skriver jeg om hvilken rolle følelser spiller i dette. Jeg la merke til betydningen av miljøet, for det snakket både lærere og elever mye om, forteller Sætra.

VIKTIG Å FORSTÅ FØLELSENE ROLLE I KLASSEROMMET

– Når elever snakker om et godt miljø i klassen dreier det seg ofte om en følelse av trygghet. At man føler seg trygg i relasjon til andre, både til andre elever og til læreren. For å være konkret: Når man skal si noe i en gruppe så dreier det seg om hvordan man tenker at andre vil respondere på det du har å si. Hvis du føler deg trygg på at andre kommer til å ta det du sier på en grei måte og vise deg respekt, er det lettere å føle seg trygg. Dette var interessant, for det var ikke bare trygge miljøer som ble beskrevet. Noen ganger var miljøet preget av usikkerhet og frykt. Elevene vet ikke helt hvordan andre vil respondere og de kjenner ikke hverandre så godt. Da er de mer tilbakeholdne med å dele meningene sine. Det gjør det vanskeligere å få fram meningsbrytninger

og den aktiviteten man ønsker som lærer.

Sætra merket seg at elevene nevnte at hvordan medelever reagerer og forholder seg til hverandre under en diskusjon er viktig for hvordan diskusjonen oppleves, og om det i det hele tatt blir noen diskusjon.

– Elevene beskriver hvordan man skal vise følelser på bestemte måter. For eksempel ved å vise interesse og engasjement. Hvis ingen bryr seg om det man snakker om, blir det ingen diskusjon. På den andre siden: Hvis noen blir veldig sinte på deg som person eller av det du sier, kan det fort oppleves veldig ubehagelig, og da har man kanskje ikke lyst til å delta igjen.

Sætra viser til hvordan en elevs erfaring med å bli møtt med sinne og personangrep i en diskusjon har gjort at eleven har vegret seg for å delta i diskusjoner i etterkant.

– Hvordan følelser er en del av klassemiljøet og særlig knyttet til diskusjon av kontroversielle spørsmål, er viktig for å forstå hvorfor det noen ganger ikke fungerer som vi ønsker, sier Sætra.

HVORDAN SKAPE KLASSEROM FOR GODE DISKUSJONER

Sætra er forsiktig med å gi konkrete råd, men ser noen fellestrekk som lærere kan dra nytte av:

– Det ene er det langsiktige arbeidet i klasserommet som handler om hva slags miljø man skaper og hvilke aktiviteter man legger til rette for. Det tror jeg er det viktigste. Læreren kan bidra til å skape et miljø hvor man kan snakke sammen, diskutere og være uenige. I tillegg tror jeg det er viktig å få øve på diskusjoner. Elevene kan få øve på å ta ulike perspektiver. De blir gode på det når de får gjort det flere ganger. Slik kan de også bli mer bekvem med det.

TØRRE Å TA RISIKO

Sætra trekker også fram at læreren kan gi rom for å snakke om hvordan en diskusjon opplevdes i etterkant. Det noen synes er interessant kan andre oppleve som utrygt. Læreren kan da invitere til en samtale om hvordan elevene kan ta hensyn til hverandre og hvordan en håndterer uenighet. I tillegg kan læreren tenke gjennom hva som kan være vanskelige emner på forhånd og hvordan man kan møte dem. Samtidig kan man ikke planlegge for alt:

– Man må tørre å ta den risikoen. Man må ikke være redd for å ta opp ting som kan gi opphetede diskusjoner.

Henrik Nykvist er doktorgradsstipendiat innenfor samfunnsvitenskap og asiastudier ved MF. Doktorgradsprosjektet hans handler om hvordan politiske kampanjer implementeres i utdanningen i Kina. Det er et frittstående arbeid, men han samarbeider med forskningsgruppen Utdanning og Verdier (UV) ved MF og IKOS ved UiO.

Politisering av utdannings-systemet i Kina

De siste årene har den politiske ideologien igjen kommet tydeligere inn i de kinesiske utdanningssystemene. Hva skjer da? Det forsker Henrik Nykvist på i sin doktorgrad om spillet mellom kinesisk politikk og Kinas utdanningssystem.

TEKST: JOHANNE SOLEM

MF-stipendiat Henrik Nykvist mener at de politiske endringene i utdanningssystemet springer ut av myndighetenes omlegging av økonomien og en økt satsning på innovasjon fremfor produksjon.

– Det har gjort at det har blitt et større fokus på kreativ tenkning i skolen. Samtidig jobber utdanningssystemet i Kina aktivt mot at ungdommene skal slå tilbake mot kommunistpartiet. Det er veldig lite ungdomsopprør i Folkerepublikken Kina, kanskje minst i hele verden, forteller forskeren.

Han beskriver et utdanningssystem som på flere måter søker to ting på samme tid: Å skape kritiske og lojale tenkere, miljøbevissthet og økt konsumpsjon, individualister og kollektiv tenkning.

EN KREVENDE POSISJON FOR LÆRERNE

I arbeidet sitt intervjuer han kinesiske lærere om deres rolle i å forme ungdommene. Noe av det han har funnet ut er at lærerne har en svært viktig og krevende posisjon i dagens Kina. Både familiene og kommunistpartiet legger stort press på at barna skal gjøre det godt på skolen.

– Skolen er dessuten den viktigste aktøren i sosialiseringprosessen, og lærerne har en sentral rolle i å skape formbare ungdommer. Med økende fokus på kritisk tenkning har det også blitt mer klasseromsdiskusjon.

Lærerne må da sørge for at diskusjonen ikke blir *for* kritisk.

En del av forskningen har også gått ut på å intervju og observere viktige aktører i Kinas kommunistiske ungdomsliga, som er ungdomsorganisasjonen til Kinas kommunistparti. Ungdomsligaen rekrutterer aktivt medlemmer fra de beste skolene allerede fra ung alder.

– Det har den senere tid blitt mer populært blant ungdom å engasjere seg politisk. Det kan være viktig for å komme inn på gode utdanninger, skape kontakter og komme i jobb senere.

VIL ØKE FORSTÅElsen FOR KINA

Kommunismen i dagens Kina ser annerledes ut enn den har gjort før. Den offisielle ideologien kalles for sosialisme med kinesiske særtrekk. Nykvist beskriver dette som en form for sosialistisk kapitalisme, eller mer presist statskapitalisme. Han mener Norge ligger etter med å forstå Kina, som han beskriver som verdens viktigste stat. Målet med forskningen hans er å kunne bidra til å øke denne forståelsen.

– Kina blir bare viktigere i verdenssamfunnet. De ligger langt fremme på mange fronter, spesielt teknologisk. Og for å forstå Kina, både historisk, nåtidig og fremtidig, er utdanningssystemet et viktig sted å starte. Her kan man finne mange svar.

Bilde fra Yunnan-provinsen i 2018. Plakaten forklarer på en enkel måte hva kinesisk kommunisme er i dagens Kina.

Ungdommer i den kommunistiske ungdomsligaen jobber blant annet som frivillige for å hjelpe turister. - Dette er en måte å vise frem partimedlemmene som eksemplarisk ungdom, forteller Nykvist. Bildet er tatt i Yunnan-provinsen i 2018.

På sporet av Jerusalemskoden gjennom tusen år

«Tracing the Jerusalem Code» høres ut som tittelen på en fantasifull film, men det er navnet på noe enda mer spennende: En trilogi der 60 historikere har trålet kulturen i Skandinavia på jakt etter spor av forestillingen om Jerusalem. De rike Jerusalemsfunnene fyller over 1800 boksider.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

STOR FORSKERGRUPPE: Ni av de 60 forskerne som har sporet Jerusalemskoden i den kristne kulturen i Skandinavia i perioden 1100-1920. Fra venstre: Anthony Bale (University of London), Line M. Bonde (MF), Joar Haga (MF, nå VID), Eivor Andersen Oftestad (MF, nå Høgskolen Innlandet), Anna Bohlin (Stockholms universitet, nå UiB), avdøde Erling Sandmo (UiO), Kristin B. Aavitsland (MF), Ragnhild Johnsrud Zorgati (UiO) og Stefka Georgieva Eriksen (NIKU). FOTO: MF

Kampscene i Hornslet kirke, Jylland. Foto: Kirsten Tramepdach, Nationalmuseet, København. Lisens CC-BY-SA.

Anna T. Spafford i hagen til The American Colony i Jerusalem, tidlig 1900-tall. Håndkolorert foto av Lars Hol Larsson. Copyright The American Colony Photo-Department, gjengitt med tillatelse.

Kong Christian III. Billedvev fra Kronborg slott, 1581-84. Foto: Arnold Mikkelsen, Nationalmuseet, København. Lisens CC-BY-SA.

Der en film har én storyline, har «Tracing the Jerusalem Code» så mange tråder og undertråder at de utgjør en vev. Forskerne har undersøkt den skandinaviske kulturen gjennom tusen år og har funnet Jerusalem-motivet igjen i arkitekturen, i litteraturen, i kunsten og i religiøse og politiske ritualer.

VELLYKKET SAMARBEID

– Jerusalem-motivet har vært en formende forestilling i den skandinaviske kulturen helt siden kristningen. Vi fant spor av Jerusalem på overraskende mange felt. Dette har vært et morsomt prosjekt å jobbe med, med et usedvanlig godt samarbeid mellom om lag 60 forskere fra mange land, sier Kristin Bliksrud Aavitsland, prosjektleder for «Tracing the Jerusalem Code».

Til daglig er Aavitsland professor i middelalderstudier ved MF vitenskapelig høyskole. Hennes primære fagfelt er kunsthistorie. Trebindsverket har dermed hele 312 vakre bilder og illustrasjoner på de nesten 1800 sidene som trilogien består av.

Majoriteten av forskerne i prosjektet kommer fra Skandinavia (syv med tilknytning til MF), men det deltar også forskere fra andre land i Europa, samt fra Israel, Libanon og USA.

– Vi har først og fremst undersøkt på hvilken måte Jerusalem har kommet til Skandinavia. Men vi har også gått motsatt vei og sett på hvordan Skandinavia reiser til Jerusalem, som pilegrimer, korsfarere, misjonærer, vitenskapsfolk og litterater.

MIDDELALDEREN

De siste ti årene har det vært en stor interesse for Jerusalem i den internasjonale forskningen.

– Vi finner imidlertid en empiri i Skandinavia som ikke har vært kjent internasjonalt før dette forskningsprosjektet, forteller Aavitsland.

Jerusalem er et viktig, formende motiv i alle kristne kulturer. Det som er spesielt med Skandinavia, er at kristningen kom så sent, slik at etableringen av en kirkelig struktur og en litterær kultur havnet midt i korsfarertiden.

– Det gav en maskulin, skandinavisk kristendomsform. Konsolideringen av Kirken i Skandinavia sammenfalt med den tiden da Jerusalem var på vestlige hender, på 1100-tallet. Og det fikk mye å si for eksempel Olavskulten. Den eldste avbildningen i verden av Hellig Olav finner man på en søyle i Fødselskirken i Betlehem, som var kroningskirke for Jerusalems kristne konger. Det kan du lese mer om i bind 1, lokker professoren.

REFORMASJONEN OG JERUSALEM

Jerusalems betydning endres ved reformasjonen. Bind 2 starter derfor i 1536.

– Også her skiller Skandinavia seg ut. Der andre europeiske land bestod av lappetepper av fyrstedømmer med ulik konfesjon, ble Danmark-Norge en luthersk monokultur. Det medførte at vi fikk et Jerusalem-motiv som var rendyrket på lutherske premisser, i både politiske og religiøse ritualer. I kroningsritualet til dansk kongen er han for eksempel «konge av Sion». Bruken og tolkningen av Jerusalem forandres, sier Aavitsland.

PIETISMENS SION

Bind 3 starter i 1750. Med Hans Nielsen Hauge (1771-1824) og pietismen blir nemlig Jerusalemskoden transformert på nytt.

– I middelalderen, i bind 1, finner du Jerusalem i Kirkens språk. I bind 2 finner du Jerusalem i maktens og kongens språk. I bind 3 finner du det i folkets språk. Du får bedehus kalt Sion og lavkirkelige utvandrere som drar til USA for å bygge et nytt Jerusalem. I bind 3 er USA et viktig sted. Her finner du blant annet fortellingen om en liten menighet i Chicago med pastor Honoratio Spafford og hans kone Anna fra Stavanger. De reiser til Jerusalem og grunnlegger The American Colony der, og bønder fra Dalarna i Sverige kommer og slutter seg til dem for å vente på Jesu gjenkomst, slik du kan lese om i Selma Lagerlöfs roman «Jerusalem», forteller professoren og smiler.

SLUTTER OMKRING 1920

I 1917 kommer Jerusalem på britiske hender, og en ny æra begynner for Den hellige stad. Her slutter også «Tracing the Jerusalem Code». I allfall for denne gang.

– Vi er historikere mer enn samtidshistorikere. Vi skriver om den gamle verden. Vi måtte avgrense oss for å ikke gape over for mye, sier Aavitsland.

Medvirkende var det også at norske akademikere som forsker på Israel-Palestina-konflikten må leve med politibeskyttelse.

– Jo nærmere man kommer vår egen tid, jo vanskeligere blir det. Vår historie slutter derfor rundt 1920 av bekvemmelighetshensyn. Etter det blir det for brennbart å skrive om. Det er nesten ironisk at navnet Jerusalem betyr «Fredens by». Kanskje det går an å lage et bind 4 om en stund?

«Tracing the Jerusalem Code»

«Tracing the Jerusalem Code» er et forskningsprosjekt som sporer forestillingen om Jerusalem i den kristne kulturen i Skandinavia i perioden 1100-1920.

Om lag 60 forskere fra Skandinavia, Europa, Israel, Libanon og USA deltok i prosjektperioden 2015-2018 – syv av dem med tilknytning til MF. Prosjektleder er MF-professor Kristin B. Aavitsland.

Nå foreligger det viktigste resultatet av prosjektet: «Tracing the Jerusalem Code» - et trebindsverk som tar for seg tre hovedtemaer og tidsperioder:

- The Holy City (c. 1100-1536)
 - redaktør Kristin B. Aavitsland (MF) og Line M. Bonde (MF)
- The Chosen People (1536- c.1750)
 - redaktør Eivor Andersen Oftestad (MF/INN) og Joar Haga (VID/NLA)
- The Promised Land (c.1750- c.1920)
 - redaktør Ragnhild Johnsrud Zorgati (UiO) og Anna Bohlin (UiB)
- Bøkene er tilgjengelige gratis, digitalt gjennom Open Access, men kan også kjøpes som vanlige bøker.

Senere vil MF-stipendiat Line M. Bondes doktoravhandling bli ferdigstilt, der hun har undersøkt kirkearkitekturen og formspråket som Jerusalem-representasjon i 2000 danske kirker bygd på 1100-tallet.

Forskningsprosjektet er støttet av Norges Forskningsråd (NFR).

Personalnytt

FAST ANSATTE

Rune Keisuke Kosaka Tilsatt som spesialbibliotekar med oppstart 01.02.2021

Audun Toft Tilsatt som første am. i religionsvitenskap/ religionsdidaktikk fra 01.10.2021

Olav Elgvin Tilsatt som førsteamanuensis II i samfunnsfag for perioden 01.05.2021 - 30.06.2024

Elisabeth Lønesløkken Hove Tilsatt i engasjement som rådgiver for perioden 05.01. - 30.06.2021

Julie Holdal Hansen Tilsatt i vikariat som kommunikasjonsrådgiver for perioden 01.08.2021 - 01.08.2022

Sigurd Dagestad Tilsatt i 100 % fast som system-administrator/driftsutvikler med tiltredelse 01.08.2021

Åsmund Aksnes Tilsatt i 100 % fast stilling som historisk arkivar/redaksjonssekretær LK og Tidsskrift for praktisk teologi fra 01.07.2021

Verdens eldste kloster funnet i Egypt

Tidlig i mars gikk nyheten verden rundt om at MF-professor Victor Ghica og hans team har funnet restene av verdens eldste kjente kloster. Ghica har ledet utgravningsarbeidet i Bahariya-oasen i den vestlige ørkenen i Egypt. Han sier funnene endrer vår forståelse av den tidlige kristendom.

– Allerede rundt år 350 e.Kr. fantes det veletablerte klostresamfunn helt i ytterkanten av Romerriket, noe som er ekstremt tidlig. Dette er noe vi ikke har vært klar over før, sier professor Ghica.

Les mer om det spennende funnet på mf.no

Spennende forhandlinger om Svalbard

19. april holdt studentene på emnet Internasjonal politikk (SAM1050) et fiktivt ekstraordinært møte i FNs sikkerhetsråd. På agendaen sto en akutt konflikt mellom Norge og Russland om Svalbard. Målet var selvsagt å løse floken på fredelig vis.

Resultatet av forhandlingene ble at USA og Russland delte Svalbard mellom seg, og Norge meldte seg ut av Nato i protest. Kanskje ikke optimalt, men likevel en forbedring fra i fjor da forhandlingene endte med utbrudd av 3. verdenskrig.

Emneansvarlig Andreas Holmedahl Hvidsten fikk arrangørhjelp fra Vårin Alme, som forsker på og utvikler sikkerhetspolitiske spill for politikere og andre beslutningstagere for FFI. Hun har fått bruke FFI-midler til å lage dette spillet spesifikt for SAM1050 på MF.

Disputaser ved MF

Linn Sæbø Rystad

12. mars forsvarte Linn Sæbø Rystad sin doktoravhandling *Overestimated and Underestimated: A Case Study of the Practice of Preaching for Children with an Emphasis on Children's Role as Listeners.*

Hilde Marie Øgreid Movafagh

3. mai forsvarte Hilde Marie Øgreid Movafagh sin doktoravhandling *Broadening the Perspective: Prevenient Grace in Contemporary Methodist Theology.*

Kenneth Ellefsen

8. juni forsvarte Kenneth Ellefsen sin doktoravhandling *En dåp i to former? En økumenisk studie av muligheten for å oppnå differensiert konsensus i dåpsteologien mellom baptister og lutheranere i skandinavisk kontekst.*

Gunhild Maria Hugdal

9. juni forsvarte Gunhild Maria Hugdal sin doktoravhandling *The right choice and the free choice: An empirical ethical contribution to a Christian, feminist ethic of reproductive justice.*

Nytt skrivesenter på MF

I august åpner MFs nye skrivesenter i biblioteket. Skrivesenteret er et tilbud til MF-studenter som ønsker å utvikle egne skriveferdigheter. Senteret tilbyr hjelp til å formulere problemstilling, strukturere en oppgave, referanseteknikk og andre spørsmål knyttet til skriveprosessen. I tillegg skal det arrangeres foredrag og workshops relatert til skriving. Senteret blir betjent av biblioteket, vitenskapelige ansatte og MF-studenter som har fått opplæring og veiledning som skrivementorer.

Ny leder av MF CASR

Liv Ingeborg Lied overtar som leder for MF Center for the Advanced Study of Religion (MF CASR). Lied er professor i religionsvitenskap og har det siste året ledet prosjektet «Books known only by title» ved CAS. Hun tar over som leder etter Kristin B. Aavitsland som skal ha permisjon fra MF i fire år for å lede Det norske institutt i Roma.

På MFs nettside kan du se videoopptak fra jubileumsseminaret om ny Hauge-forskning. Her deler forskerne av sine funn, teorier og perspektiver i form av korte foredrag og samtaler. De utdyper temaer som Hans Nielsen Huges forhold til den pietistiske og den mystiske tradisjon, Hauge-bevegelsen og kvinnene, Huges møte med rettsapparatet og bruken av Hauge i dag. Videoopptaket finner du her: www.mf.no/haugeseminar2021

Førsteamanuensis emerita Kristin Norseth.

Professor emeritus Bernt Oftestad.

– Huges helse ble knekket av fengslingen, men for bevegelsen hans ble resultatet veldig bra. Vi hadde ikke kunnet feire den første opprørsfasen der haugianerne var modige, uten at de etter fengslingen endret taktikk og gikk inn i en konsolideringsfase. Den nye taktikken var at de skulle forholde seg til loven. Slik fikk de prestene på sin side, forteller Hauge-forsker Jostein Garcia de Presno. FOTO: CAMILLA DE PRESNO

Ny forskning på Hans Nielsen Hauge

250 år etter Hans Nielsen Hauges fødsel finnes det fortsatt mye nytt å utforske. Det har resultert i et jubileumsseminar ved MF og et fullspekket spesialnummer av MFs Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

Faktisk var det så mye å skrive om ny Hauge-forskning at det måtte et dobbeltnummer til for å få plass til alt. Resultatet kan alle lese gratis på journals.mf.no

Jostein Garcia de Presno skriver en artikkelbasert doktoravhandling ved MF om nettopp Hans Nielsen Hauge. En av hans artikler står på trykk i tidsskriftet og heter «En anklage om skadelig lære i rettssaken mot Hans Nielsen Hauge.»

HAUGE SOM TEOLOGISK OPPRØRER

– Det er velkjent at Hans Nielsen Hauge ble fengslet og dømt etter Konventikkelplakaten. Det som er mindre kjent, er at den juridiske tiltalen mot ham også inneholdt anklager om hans skadelige «Meeninger». Hauges teologiske opprør har vi ikke hørt så mye om, men det finnes mange spor av det i det i historiske materialet, forteller doktorgradstipendiaten.

– Hans Nilsen Hauge mente at han bare forkynte den samme læren som kirken, og denne fortellingen har blitt den man har overtatt. Men i dokumentene til rettssaken går det fram at prestene reagerte voldsomt på selve innholdet i Hauges forkynnelse. De mente at hans lære ikke var den samme som kirkens. I tillegg reagerte de på at personer de hadde kjent som fornuftige folk, begynte å snakke med fordreid stemme og oppførte seg rart. Prestene mente at forkynnelsen var usunn og skadelig, og ville ha Hauge dømt for det, sier Garcia de Presno.

FENGLINGEN SOM NOE POSITIVT

Årene i fengsel knekket Hans Nielsen Hauges helse, men for Hauge-bevegelsens utbredelse skulle fengslingen vise seg å være en suksess.

– Tiden før fengslingen var en periode med opprør og nyskaping innenfor handel og forkynnelse. Hauge pushet grenser. Han utgav sin egen salmebok og prekensamling, og han ville til og med utgi sin egen, reviderte versjon av Bibelen, med sine egne fortolkninger i fotnotene. Der hadde han blant hadde kuttet tre av evangeliene fordi han mente det var nok med én fortelling, og han hadde også kuttet bort store deler av GT. Dersom denne Bibelen hadde rukket å bli utgitt før fengslingen, ville det ha vært mer kontroversielt enn noe av det andre han gjorde, forteller forskeren.

Etter fengslingen tok Hauge-bevegelsen en annen retning.

– Hauge var knekket, men for bevegelsen hans ble resultatet veldig bra. Vi hadde ikke kunnet feire den første opprørsfasen der de var

modige, uten at de etter fengslingen endret taktikk og gikk inn i en konsolideringsfase. Den nye taktikken var at de skulle forholde seg til loven. Når de dro rundt oppsøkte de prestene og spurte om lov. Dermed fikk de prestene på sin side. «Hvis bare alle var som haugianerne», ble prestenes holdning da, forteller Hauge-forskeren.

STORT JUBILEUMSSEMINAR

MFs tidligere lærere Kristin Norseth og Bernt Oftestad var gjesteredaktører for spesialnummeret av Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap. Nært opptil Hauges fødselsdag 3. april arrangerte de et stort jubileumsseminar på MF. Her deltok bidragsyterne fra tidsskriftet med sine funn, teorier og perspektiver i form av korte foredrag og samtaler. Videoopptaket er fortsatt tilgjengelig på www.mf.no/haugeseminar2021

Under seminaret ble det også fremført sanger fra Hauge-bevegelsen.

– De sang mye. Det er slik vi har kunnskap om hva kvinnene i Hauge-bevegelsen forkynte, fordi de prekte gjennom sang. Både kvinner og menn i Hauge-bevegelsen diktet salmer, og Hauge trykket en del av dem, slik at vi har et glimt av hva de stod for, forteller førsteamanuensis Kristin Norseth.

Både kvinner og menn vandret rundt og prekte.

– De fikk ikke forkynte i kirken, og det fantes ingen bedehus de kunne tale i. Men de forkynte i hjem, på veien og på marken. Budskapet deres var at «Nå må det bli alvor med troen og med livet ditt.» De ville ha noe mer enn «munn-tro». De ville ha hjertekristendom, der kjærligheten fyller hjertet. Og de forkynte om omvendelse. Målet var at du skulle følge budene, ikke av plikt, men av trang, av kjærlighet til Gud, sier professor Bernt Oftestad.

VÅK OG BE

Haugianerne hadde et klart botsbudskap, og mottoene deres var «Be og arbeid» og «Våk og be».

– Arbeid var en plikt for både kvinner og menn. «Våk og be» betød: Vær obs på syndens farer og snarer. «Våk og be, så dere ikke faller i fristelse». Forfengelig advarte de også imot. De la vekt på ydmykhet og lydighet mot Guds ti bud. Botstenkningen var viktig for haugianerne. Akkurat det siste, med bot og omvendelse, er nok den delen av Hans Nielsen Hauges budskap som er minst populært i dag, konkluderer Norseth og Oftestad.

– De siste årene har det vokst frem mye interessant forskning i skjæringspunktet mellom teologi og politikk, gjerne med en filosofisk innfallsvinkel, sier initiativtaker Ragnar Misje Bergem.

– Det finnes mange internasjonale nettverk på dette området, men vi ser behovet for å ha et eget nordisk nettverk. Norden har felles historie og mange felles problemstillinger, sier Jeppe Bach Nikolajsen.
FOTO: JESPER RAIS

Resonans

Lanseringsseminaret for Resonans gikk av stabelen 11. mai. Du kan fortsatt se opptaket på resonans.mf.no

Gjennom Resonans-nettverket vil medlemmene dele nyhetsoppdateringer om publikasjoner og arrangementer, organisere online seminarer og organisere en lesegruppe med fokus på politisk teologi. Alle kan melde seg på nyhetsbrevet, se seminarene og bli med i lesegruppen. Se mer info på hjemmesiden: resonans.mf.no

Nytt nordisk forskernetverk: Resonans

MF har nylig startet opp Resonans – et nordisk nettverk for forskere som jobber i skjæringsfeltet mellom teologi, politikk og filosofi. – Norden har felles historie og mange felles problemstillinger, slik som migrasjon, innvandring, nasjonalisme og religionspolitikk, sier førsteamanuensis Jeppe Bach Nikolajsen.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

– De siste årene har det vokst frem mye interessant forskning i skjæringspunktet mellom teologi og politikk, gjerne med en filosofisk innfallsvinkel. Vi ser at vi trenger en nordisk plattform for å møtes og utveksle forskning på dette feltet, sier initiativtaker Ragnar Misje Bergem. Til daglig er han postdoktor i systematisk teologi ved MF, med nettopp religionsfilosofi og politisk teologi som sine faglige kompetanseområder.

NETTBASERT NETTVERK

Det var allerede i 2019 at Ragnar Misje Bergem og Jayne Svenungsson ved Lund universitet fikk ideen om å utvikle et slikt nordisk nettverk.

– Når da koronaen kom, ble det åpenbart at nettverket må være nettbasert. Det gjør det enkelt å drive nettverket, slik at det ikke er en byrde for oss. Og det medfører også at det er lav terskel for å arrangere møter. Nå er alle grundig opplært i Zoom, sier Misje Bergem og smiler.

Han har to overordnede mål for Resonans: 1. Deling av informasjon blant akademikere om hva som skjer på dette feltet i Norden. Og 2. Organisering av seminarer og kanskje konferanser.

KIRKENS ROLLE I ET PLURALISTISK SAMFUNN

Resonans har fem organiserende medlemmer fra alle de tre skandinaviske landene. Det andre medlemmet fra MF er førsteamanuensis Jeppe Bach Nikolajsen, som til daglig forsker på ulike aspekter ved kirkens rolle i et pluralistisk samfunn.

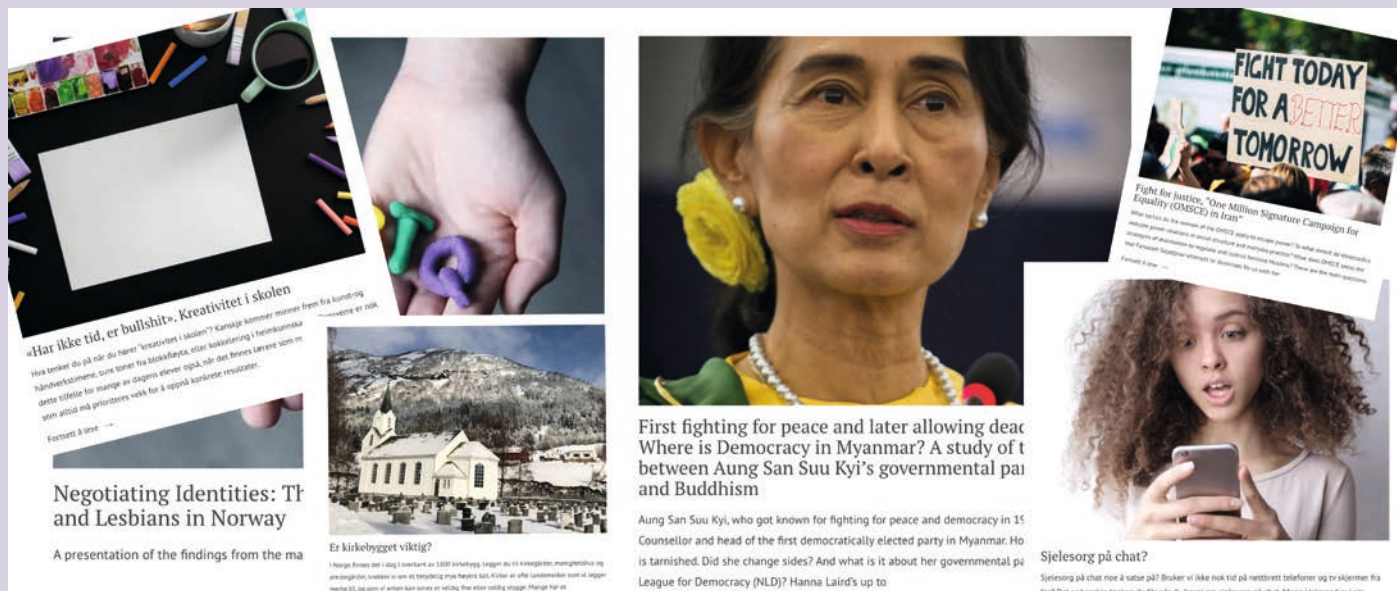
– Det finnes mange internasjonale nettverk på dette området, men vi ser behovet for å ha et eget nordisk nettverk. Norden har felles historie og mange felles problemstillinger. Resonans vil gi oss et nettverk, fellesskap, ideutveksling og faglig utvikling. Håpet er at det også vil føre til forskningssamarbeid slik at vi kan forske sammen, skrive artikler sammen og utgi bøker sammen, sier Jeppe Bach Nikolajsen.

Han tror nettverket kommer til å adressere problemstillinger som er felles for de nordiske landene.

– Alle de nordiske landene minner mye om hverandre historisk: Vi har vært monokulturelle enhetssamfunn med en luthersk teologi. Hva skjer da i møte med pluralisering og globalisering? I våre nordiske samfunn befinner mange problemstillinger seg på dette området. Da snakker vi om temaer som for eksempel migrasjon, innvandring, nasjonalisme og religionspolitikk, sier Bach Nikolajsen.

Han vektlegger at også samfunnsvitere er hjertelig velkommen til å bli med i Resonans.

– Vi tror på et fruktbart samarbeid mellom de forskjellige disiplinene, inviterer Bach Nikolajsen.

Hva forsker masterstudentene på?

– Jeg har lenge tenkt på at den forskningen som masterstudenter gjør får altfor lite oppmerksomhet, sier Marielle Stigum Gleiss. Hun er førsteamanuensis i samfunnsgeografi ved MF vitenskapelig høyskole. I år har hun gitt masterstudentene en ny mulighet til å skinne.

TEKST: UNN MÅLFRID H. ROLANDSEN

På MFs masterblogg kan du nå lese om noen av de beste masteroppgavene fra MF de siste årene: mfmasterblog.wordpress.com. Det er årets masterkull som har skrevet tekstene.

På masterbloggen skriver studenter om oppgaver fra lektorprogrammet, fra det engelskspråklige masterprogrammet i religion og samfunn og profesjonsstudiet i teologi. Det er et stort spenn i temaene studentene har forsket på - alt fra kreativitet i skolen til kvinners kamp for rettferdighet i Iran, og mulighet for å drive sjalesorg via chat.

STUDENTENES FORSKNING FORTJENER MER OPPMERKSOMHET

– Tekstene som presenteres på bloggen er basert på spesielt gode masteroppgaver, skrevet av dyktige studenter, forteller MF-læreren.

Det å skrive masteroppgave kan være en krevende prosess. Du jobber med fagstoff på egenhånd og må investere både tid, arbeidsinnsats og din egen kreativitet.

– Studentene fortjener at oppgavene leses av flere enn eksamenssensorene. Formålet med å lese andres oppgaver er å få et innblikk i hvordan andre har løst utfordringene masteroppgaven byr på, sier Gleiss.

Slik blir studentene kjent med sjangeren og får erfaring med omfanget av et masterprosjekt.

Å LESE ANDRES OPPGAVER KAN GI GODE IDÉER

Andreas Spæren er en av tre forfattere bak bloggposten om buddhismens rolle i Aung San Suu Kyis politikk i Myanmar. På spørsmål om han har latt seg inspirere av masteroppgaven de har presentert, svarer han:

– Lærdommen jeg har trukket av å lese den ferdige masteroppgaven har i hovedsak vært av mer strukturell og stilistisk art.

Selv har han tenkt å undersøke spørsmål knyttet til islamofobi i masteroppgaven han snart skal gå i gang med.

Medforfatter Magnhild Salater-Daljord skal også undersøke noe ganske annet enn demokratiske utfordringer i Myanmar. Hun planlegger en masteroppgave om konsekvensen av stengte kirker i koronatiden.

– Mitt eget fagfelt er langt unna koblingen mellom demokrati og buddhisme, men jeg får små ideer av det meste jeg leser, sier Salater-Daljord.

Andreas' og Magnhilds bloggpost finner du på MFs masterblogg.

Du kan lese flere gode masteroppgaver fra MF i vårt digitale arkiv: <https://mfopen.mf.no>

MFs masterblogg

- Bloggen skrives av masterstudenter på MF som del av emnet MET5010 Kvalitative forskningsmetoder.
- Adressen er: mfmasterblog.wordpress.com
- Initiativtaker for bloggen er førsteamanuensis Marielle Stigum Gleiss.

Når korona- livet blir for stort eller for lite

Et helt år i koronaisolasjon gjør noe med deg. Da er det godt å snakke med studentprestene, som har tid og taushetsplikt og ikke fører journal.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

Studentprestene er et populært førstelinjetilbud for studenter som trenger å snakke ut og å bli lyttet til. FOTO: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

Hos MFs studentprester kan du komme akkurat som du er og snakke sant om livet.

– Det er noe med å få sagt det som det er. Følelsene dine gir deg nyttig informasjon om hvordan du har det og hva du trenger, og hva du trenger å gjøre, sier studentprest Bjørn Eirik Bjerkreim-Bentzen.

– Det å bli lyttet til er helsefremmende og betydningsfullt. Vi trenger gjerne noen som har tid å lytte sammen med oss når vi skal finne frem, sier han, og siterer Magnus Malm: «Alt som er sant, er en kontaktflate med Gud.»

MYE ENSOMHET OG PSYKISKE PROBLEMER

I år ble det gjennomført en ekstra helse- og trivelsundersøkelse blant alle studenter i Norge. Her scorer MF-studentene nokså likt eller litt bedre enn landsgjennomsnittet.

Koronatallene er likevel vonde: 80 prosent av studentene ved MF svarer at de savner kontakt med medstudentene. 48 prosent savner noen å være sammen med «ofte eller svært ofte». 46 prosent har kroniske søvnproblemer (insomni). Hele 42 prosent av MF-studentene har alvorlige psykiske plager. (Landsgjennomsnittet ligger på 45 prosent.)

Førsteamanuensis og studentprest Hilde Marie Øgreid Movafagh snakker med mange av studentene som sliter. Hun har sendt flere studenter videre til psykisk helsehjelp.

– Det er mange som trenger medvandring, trøst og støtte nå. De

studentene som sliter fra før, får det mye verre under koronaen. Det blir vanskeligere å håndtere ting som de vanligvis hadde håndtert. Det blir fortere *too much* nå. Det er så lett å bli psykisk syk, og så vanskelig å få hjelp. Hvis det ikke er akutt, går det fort et år før du får psykisk helsehjelp. Det må vi gjøre noe med over hele landet, mener Hilde Marie.

Hun er likevel imponert over hvor gode MF-studentene er til å fange opp medstudenter som sliter, og følge hverandre opp.

– De er flinke til å ta vare på hverandre. Når problemet er ensomhet, trenger de jo først og fremst *venner*, ikke oss, sier Hilde Marie.

Bjørn Eirik har vært mest bekymret for de internasjonale studentene som mister deltidsjobber og inntekt på grunn av pandemien.

– Dermed står de svært sårbare tilbake, uten familie og nettverk å lene seg på, sier han.

LANGSOM ENERGILEKKASJE

Studentlivet i Oslo har vært preget av unaturlige tomrom dette studieåret. Det ble ingen fadderuke på MF, noe som gjorde det vanskelig å skape nye relasjoner og bli kjent. Studentforeningene har ikke kunnet ha normal aktivitet. Til og med lesesalen og biblioteket måtte holde stengt i en lang periode. Menighetene fungerer ikke. Idrettsgrupper, kor, spillgrupper – ingenting fungerer.

– Det normale livet *er* ikke der. Det er til og med mange færre studenter som har fått kjæreste dette året. Folk finner hverandre ikke, forteller Hilde Marie.

– Å bli lyttet til er helsefremmende og betydningsfullt. Det er noe med å få sagt det som det er, sier studentprest Bjørn Eirik Bjerkreim-Bentzen. FOTO: JOAKIM ENGER

Fakta om studentpresttjenesten ved MF

- Et gratis tilbud for studenter.
- De fører ikke journal og har taushetsplikt.
- Samtalene kan handle om alt livet rommer, ikke bare tro og livssyn.
- Man kan komme innom, eller avtale tid ved å sende en e-post eller i Messenger.
- Studentprestene arrangerer også gudstjenester, retreatar og andakter.

– Netflix er en god trøst når alt annet stopper opp, men det blir jo også ensformig i lengden. Og Zoom-fatiguen er reell. Noen studenter beskriver koronatiden som en lang energilekkasje der de langsomt mister fremdrift, tiltak, motivasjon og konsentrasjon, sier Bjørn Eirik.

Han mener at det er viktig å alminneliggjøre energilekkasjen og å møte seg selv med godhet og raushet.

– Det er *vanlig* å ikke få til alt en prøver på. Man trenger pauser, å komme seg ut og å gjøre noe av det en finner glede i, sier Bjørn Eirik.

– Alle kjenner på at det er så lite å bli inspirert av. Ingenting av det som gjør det gøy å stå opp, *er* der. Da mister du energi. Derfor har det vært viktig at vi studentprestene også har arrangert digital Kahoot-lunsj sammen med Studentrådet. Litt tull og moro stimulerer oss. Vi trenger det, sier Hilde Marie.

DE SOM ALDRI KOM

Koronaåret ved MF handler også om de som aldri flyttet hit. De hadde ingenting å flytte til, og kom aldri. De kjenner ingen av dem de studerer med. Hvordan skal man nå dem da? Studentprestene har utvidet sitt geografiske virksomhetsområde fra Majorstua til hele Norge. Til vanlig arrangerer de andakter og gudstjenester i MF-kapellet hver eneste hverdag. Siden november har morgenandaktene vært i «Zoom-kapellet» i stedet.

– Å møtes digitalt er fattigere enn å treffes fysisk, men det er mye bedre enn ingenting. Skjermen kan skape rammer for gode møter,

– Det er mange som trenger medvandring, trøst og støtte nå. De som sliter fra før, får det mye verre under koronaen, forteller studentprest Hilde Marie Øgreid Movafagh.

FOTO: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

både for MFs andaktsliv og for samtaletilbudet vårt. Zoom-gudstjenestene har også bidratt til å bygge kompetanse blant studentene på å lage gudstjenester på nett. De eksperimenterer og gjør seg nye erfaringer, sier Bjørn Eirik.

DIGITALT ANDAKTSLIV

På Zoom-andaktene har det pleid å være 20-40 deltakere. I tillegg har studentprestene arrangert hverdagsretreat over Zoom, der studenter fra hele landet har deltatt, i bønn og stillhet.

– Vi ser at det skjer noe nytt! Plutselig sitter det en student på en hybel på Kringsjø og ber Fadervår sammen med en medstudent i Trøndelag. En lærer på MF-kontoret synger med på salmen som en student leder fra Bergen. Vi ser at andakten er et viktig pulsslag gjennom uka for mange, forteller Bjørn Eirik.

Han synes det er flott å se ansiktene til de andre i «Zoom-kapellet» som synger med.

– Det skjer *her og nå*. Selv om vi er adskilt, er vi sammen i sangen, bønnen og andakten. Det skjer noe når velsignelsen fremsies, og en student ser inn i sitt kamera for å kunne se deg i øynene mens hun sier: «Herren velsigne deg og bevare deg! Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig! Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred!» Den velsignelsen som du får del i da, er ikke digital. Den er helt reell.

LUTHERSK KIRKETIDENDE

Toneangivende i den kirkelige debatten

I mer enn 150 år har LK satt dagsorden og gitt viktige innspill i den kirkelige debatten.

Tekstgjennomgåelsene i Luthersk Kirketidende har vært, og skal være, en viktig inspirasjonskilde og premissleverandør for norske presters prekenforberedelser. Her finnes også salmeforslag, bokmeldinger og artikler om aktuelle kirkelige og teologiske spørsmål.

LK kommer med 16 nummer i året. I abonnementet inngår også Tidsskrift for Praktisk Teologi som kommer ut to ganger i året.

Bli abonnent her:
mf.no/lk/bli-abonnent

ALDRI ALENE

TROSOPPLÆRING
FOR TWEENS

sondagsskolen.no/aldrialene

acta normisjon NLMung

Utarbeidet med støtte fra: STØRST AV ALT

MF tilbyr spennende DELTIDSSTUDIER

høsten 2021

Ex.phil

Nettstudium
10 stp - bachelornivå
mf.no/exphil

Religionspsykologi

Ritualisering og eksistensiell
meningsdannelse etter
ond og brå død

Heldagssamlinger
10 stp – masternivå

mf.no/religionspsykologi

Etikk, menneske- syn og teknologi

Nettstudium
10 stp – bachelor- og masternivå
mf.no/teknologi

De store spørsmålene

Nettstudium
10 stp - bachelor- og masternivå
mf.no/religionsfilosofi

Kommende arrangementer på MF

Teologi skaper forkynnelse skaper teologi

19. - 20. august

Nordisk homiletisk nettverk inviterer til konferanse i Bergen.

Hvordan forkynne teologisk reflektert i møte med menneskers betydningsfulle erfaringer i livet? Hva forstår vi egentlig med teologi i denne sammenhengen, og hvordan gir den seg uttrykk i forkynnens praksiser?

Les mer og meld deg på:
mf.no

TRO2021 - Teologileir for ungdom

2. - 4. oktober

Lar du deg engasjere av kristen tro? Grubler du på de store og små tingene i livet? Er du nysgjerrig på hvordan det er å jobbe i kirka? Er du 17-20 år?

TRO2021 er for deg!

På TRO2021 vil du møte mange dyktige folk som jobber på ulike nivåer i kirka, i KFUK-KFUM og på MF. Vi skal lære mye, diskutere mye og sammen utforske teologi, kirke, tro og hvordan det er å jobbe i kirka.

Les mer og meld deg på:
mf.no

Diakonikonferansen 2021

28. - 29. oktober

Tema: «Hva koster et menneske?»

Diakonikonferansen holdes denne gang både i Oslo, Sandnes og Tromsø samtidig. Konferansen arrangeres av MF, VID, Kirkerådet, Diakonhjemmet og CRUX.

Les mer på **mf.no**

Følg MF på
@mfvitenskapelighoyskole

ANNONSE

UNG TEOLOGI

Tidsskrift utgitt av studenter ved MF vitenskapelig høyskole.
ISSN 2537-1255 (student) ISSN 2537-1256 (høyskole)

Ønsker du å abonnere kan du sende e-post til abo@ungteologi.no med navn og adresse.
Pris per år: 250/125(student)

Velkommen til arrangementer på MF!

Se mf.no for mer informasjon og påmelding.

Ønsker du abonnere på MFs nyhetsbrev - meld deg på her:
mf.no/nyhetsbrev

Ettersendes ikke ved varig adresseforandring, men returneres MF med påført ny adresse.

B POSTABONNEMENT
RETUR:
MF KARTOTEK
POSTBOKS 5144
MAJORSTUEN
0302 OSLO

Om å lytte når livet blir for stort – eller for lite

«Har du to minutter?» Det står en student i døra til studentprestkontoret. Han legger hodet mot karmen. «Jeg har tid. Kom inn og sett deg om du vil.» Jeg setter mobilen kjøpt i flymodus for å lande og lytte. «Det er en ting jeg har tenkt jeg ville snakke med noen om, men jeg vet ikke helt hvor jeg skal begynne ...»

Studentene på MF vitenskapelig høyskole er som studenter flest. De er fine folk. De jobber for å lære, de lærer for å kunne bidra, de kommer til å sette sitt preg på kirke, skole og samfunn.

Underveis i studiene kommer en god del av dem innom hos studentprestene til samtale. De vil sette ord på livet slik det er, sortere i bagasjen og finne nye veier. Det er slitte ord, men de er sanne: Vi trenger å finne oss selv. Og om vi skal finne frem, trenger vi ofte noen som kan gå med mens vi leter.

MF prioriterer ressurser til to studentpreststillinger. Vi er tilgjengelig for studenter som ønsker samtale når livet blir for stort eller for lite. Sammen med studenter og ansatte samles vi stadig i kapellet for å be, synge, spise, preke – og lytte.

Å studere er å delta på en dannelsesreise. En av mine tidligere lærere på MF sa det slik: *Dannelse er det du husker når du har glemt alt du har lært.* Jeg tror studentene som går ut herfra husker mye, kanskje mer enn de tror, både av fag og erfaringer de gjør i møte med hverandre og sine lærere. Fordi de lyttet og ble lyttet til.

Takk for gaven!

Med vennlig hilsen
Bjørn Eirik Bjerkreim-Bentzen
Studentprest ved MF

Samtalen i starten av teksten er oppdiktet.

Takk for din gave!
Kontonummer: 3000.17.41841
Vipps til 89000 - merkes «MF nr. 1»

**VITENSKAPELIG
HØYSKOLE**
Norwegian School of
Theology, Religion and Society